

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

II. Canonum collectiones ab Oriente in Occidentem manarunt, ideo de iis priùs agendum. Vetustissima collectio est illa quæ canonum apostolicorum nomine inscribitur. Eos canones apostolicos vocant ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

discedere ab hoc loco non possum quin Innocentij IV. auctoritatem addam ex ejus literis ad Archiepiscopum Narbonensem & Episcopum Helenensem datis Perusij VIII. Kalendas Augusti anno MCCLII. quae extant in eodem archivo Archiepiscopi Narbonensis, & à nobis editae sunt in Additione ad cap. XVII. libri VIII. harum Dissertationum: *Ad aures nostras Ecclesiae Gallicanae querela perseverante pervenit quod nonnulli regni Francorum Barones, Ballivi, Praepositi, ac eorum & aliorum nobilium ejusdem regni Officiales, eandem Ecclesiam contra libertatem ipsius graviter comprimentes &c.*

CAPVT II.

Synopsis.

I. Libertas Ecclesiae Gallicanae non solis antiquis canonibus constat, sed jure canonico & decretalibus temperato. Instituitur refutatio eorum qui Libertatem genuinam in solo usu veterum canonum collocant. Tres manifestior fiat, agendum breuiter de antiquis & recentioribus juris canonici collectionibus. Ecclesia Romana ante Innocentij primi tempora nullis canonibus utebatur praterquam Nicenis, ex Innocentio.

II. Canonum collectiones ab Oriente in Occidentem manarunt, ideo de iis prius agendum. Vetusissima collectio est illa qua canonum apostolicorum nomine inscribitur. Eos canones apostolicos vocant Constantinus Imperator, Synodus CP. sub Nestario, Concilium Ephesinum, Theodosius & Iustinianus.

III. Synodus Nicena & Antiochena, Athanasius, & Basilius eos laudant sub nomine antiquorum canonum.

IV. Numerus octoginta quinque canonum olim receptus in Oriente.

V. Indagatur tempus hujus collectionis; quae anterior synodo Nicena, sed posterior videtur anno CCLVIII. Firmilianus Caesarea Episcopus iis usus non est ad probandam consuetudinem quae vigeat in Oriente repudiandi haereticorum baptismi. Constat, post synodum Iconij ea de re habitam, initum fuisse consilium edende hujus collectionis, sub nomine Clementis Romani & Apostolorum, ut Stephano Summo Pontifici opponeretur Petri Apostoli auctoritas: Et traditiones scripto completi, ne revocarentur in dubium. Ea Collectio utitur mense Hyperberetao, quo utebatur Oriens.

VI. Responderetur objectioni quae trahi posset de canone XLVI. quo damnatur baptismus haereticorum. Orientalium fuit hac sententia, etiam post synodum Nicenam; sed per indulgentiam illum baptismum recipi debere, ex Basilio.

VII. Quo tempore migraverit in Occidentem hac collectio. Gelasius eam rejecit ut apocrypham. Post aliquot annos Dionysius Exiguus eam Latina interpretatione donavit. Vi locus esset aliquo pacto decreto Gelasij, quinquaginta tantum canones veriti, ceteris omisisti. Discutitur ejus dictum, videri Pontifices Rom. constituta aliquot ab iis canonibus traxisse.

LIBERTATEM Ecclesiae Gallicanae canonum & juris communis executione contineri diximus. Sed jus illud commune variè sumi potest. Aliud est

enim jus commune antiquissimum, quod antiquos canones & decreta Pontificum complectitur; aliud jus commune, quod illis canonibus & praeterea decretalibus recentioribus Pontificum constat, prout apud nos usu recepto temperatae sunt. Hoc ultimo jure Libertatem Ecclesiae Gallicanae contineri contendimus, non autem primo. In quo longissimè recedimus à Lesschasserij sententia, qui asserit curiis supremis Galliae conceditam, non solum libertatis ecclesiasticae praesentis tuitionem, sed verae illius, germanae, & canonicae, quae apostolico & primitivo jure canonico nititur; adeo ut magistratibus incumbat decretis suis disciplinam illam antiquam paulatim restituere, cum per temporum injuriam id fieri non possit aperte constitutionibus regis.

Quod ut intelligatur, de antiquis & recentioribus juris canonici collectionibus agendum est, cum disputationis hujus cardo inde maxime pendeat: ita tamen ut non quaecunque dici hac de re possunt, sed quae omitti non debent & à nobis in hoc genere observata sunt, proferamus. Ecclesia Occidentalis ante Concilium Nicenum nullos canones noverat; sed moribus tantum & jure non scripto regebatur. Deinde solos synodi illius oecumenicae canones amplexa est, usque ad tempora Innocentij primi, id est, ad annum quadringentesimum; ut docent apertissima verba illius Pontificis in epistola ad clerum Constantinopolitanum: *Canonibus porrò obsequendum esse scribimus qui Nicenae sunt decreti; quos solos consecrari decet Ecclesiam catholicam, & juxta eos judicare. Si enim alij à quopiam proferuntur, à Nicenis canonibus dissonantes, & haereticos auctores referentes, ij à catholicis Episcopis rejiciuntur. Haereticorum namque inventa, catholicis canonibus non sunt annexenda.* Insignis profectò locus, ex quo multa colliguntur quae studiosis antiquitatis ecclesiasticae multum prodesse possint. Sed ut ejus mentem perfectè capiamus, observandum est aliam tunc fuisse rationem Ecclesiae Orientalis, aliam verò Ecclesiae Occidentalis: quia etsi haec solis canonibus Nicenensis uteretur, illa plures synodorum canones amplexa fuerat. De quibus necessario agendum est, quia eorum canonum usus tandem ab Oriente in Occidentem manavit; necdum ab aliquo hac de re satis accuratè disceptatum est. Turrianus enim omnia miscet, nec omnia attingit.

II. Omnium antiquissima est Collectio illa quae canonum apostolicorum nomine circumfertur: cujus vetustas eadem origine

Ep Innoc. apud Sozom. lib. 8. cap. 16. ἀπὸ τῆς αὐτῆς κατὰ τὸν ἀποστόλου καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς πίστης ἐν Νικαίᾳ ἐγένετο, ὅτι οἱ ἁγιοὶ ἐπίσκοποι ἐκεῖ κατὰ τὸν ἀποστόλου καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκράτησαν τὴν ἀπλοότητα.

cenferi debet qua Liber Constitutionum apostolicarum sub nomine Clementis Romani editus, cum eos canones ultimo capite integros Liber Constitutionum completatur; quemadmodum Photius observavit in Bibliotheca: *Ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ἀποστολικῶν κανόνων περιλαμβάνεται*. Sanè ut Clementis Romani factum non esse, ita etiam erudito scriptori, qui tertio saltem seculo floruerit, vindicandum, omnibus hodie persuasum esse video, cum in illo commentario antiquæ disciplinæ satis expressa vestigia supersint. Cujus auctoritas quanta fuerit apud veteres Christianos, inde colligitur, quòd hæretici corruptore stylo aliquot locis eum violarint; ut conqueritur Epiphanius, qui eo libro contineri *πᾶσαν χειροτονίαν* testatur. Ceterum corpus illud canonum apostolicorum octoginta quinque capitulis constans, quæ ab Apostolis per Orientem manaverunt traditiones ad disciplinam ecclesiasticam constituendam complectitur. Ejus Collectionis usus maximè viguit in Orientalibus Ecclesiis. Quod duplici probationum genere demonstrari potest. Primò iis testimoniis quæ conceptis verbis apostolicorum canonum meminere. Antiquior mihi videtur esse in eo genere Alexander Episcopus Alexandrinus, qui eos Episcopos objurgat à quibus Clerici suscipiebantur quos ipse excommunicaverat, idque ait contrarium esse canonis apostolico, *μὴτε τὸν ἀποστολικὸν κανόνα τῶτο συγχαρεῖν*. quibus verbis apertissimè canon xv. apostolicus insinuat.

Extat epistola Constantini Imperatoris ad Eusebium data, qua illius pietatem laudat, quòd ab Antiochenis ad Ecclesiam illam, quæ metropolis erat Orientis, civium & Cleri suffragiis electus, Cæsareæ episcopatum deferere noluerit, ab una in alteram Ecclesiam migrando, sed maluerit *apostolicum canonem* rigidè observare. Is autem est canon apostolicus decimus quartus, quo migrationes istæ prohibentur. In synodo Constantinopolitana habita sub Nectario in causâ Agapij, quærente Arabiano Ancyra Episcopo an liceret duobus Episcopis Episcopum accusatum gradu dejicere, ex sententia Nectarij & Theophili Alexandrini totiusque synodi decernitur Episcopum deici non posse præterquam à synodo Episcoporum provinciarum, *ut apostolici canones constituerunt*. Quibus verbis canon apostolicus septuagesimus quartus significatur. In Concilio Ephesino refertur Antiochenum Episcopum ordinationes provinciarum Cypri ad se trahere conatum *contra leges ecclesiasticas & canones sanctorum Apo-*

stolorum, id est, 34. & 35. canones apostolicos, qui verant Episcopos ne extra provinciam quique suam manus imponant. Imperator quoque Theodosius anno ccccxi. Irenæum quendam post *binas nuptias præter apostolicos canones Tyrriorum civitatis Episcopum factum*, ab ea Ecclesia constitutione sua dejecit. Quibus verbis canonem xviii. apostolicum respicit. Justinianus Canones apostolicos aut ipsi Apostolis aut saltem doctrinæ ab iis traditæ asserere videtur in Novella sexta.

III. Secundum genus probationis petitur è synodo Nicæna; cujus canone xv. ventantur migrationes ab una parœcia in aliam, quas tunc factas fuisse præter canonem observat synodus. Aliquo ergo canone anteriori veritæ erant translationes, qui porro alius non est quàm xv. canon apostolicus. Sed disertis verbis in v. canone laudatur canon antiquus, quo interdictum est Episcopis ne ab uno excommunicatos alij admittant in communionem: *κατὰ τὸν κανόνα τὸν ἀποστολικὸν τοῦ ὑφ' ἐπιτροπῆν ἀποδοχθέντος, ὑφ' ἐπιτροπῆν μὴ καταστέλλεται*. quibus verbis aperte significatur canon apostolicus xii. & xxxvi. Non omittendus est canon x. Nicænus, quo canon apostolicus lxi. insinuat, & explicatur. Hoc apostolico canone, qui metu supplicij Christum negat, gradu dejicitur, & pellitur ab Ecclesia. Sed de eo qui post lapsum ordinatus fuerit, nihil cavetur. Ad hanc tamen speciem Nicæna synodus dejectionem extendit, his verbis: *Quicumque de lapsis ad ordinem Cleri promoti sunt per ignorantiam, vel per ordinantium dissimulationem, vel ecclesiasticæ non præjudicat regule. cogniti namque deponantur*. quasi diceret: Subsecuta lapsum ordinatio non effugiet pœnam canonis ecclesiastici, id est, apostolici lxi. licet canon iste de eo loquatur qui adscriptus erat in clero ante lapsum, cum par sit in utraque specie ratio. Synodus Antiochena frequenter etiam alludit ad canones istos apostolicos, ita ut penè transcripserit canones xl. & xli. qui explicantur canonibus Antiochenis xxiv. & xxv. Sed disertissimè canone ix. significatur canon apostolicus xxxiv. quo inhibetur ne quid gravioris momenti agant Episcopi provinciales sine sententia ejus qui præest metropoli. quod iisdem ferè verbis statuitur in canone ix. synodi Antiochena, *secundum antiquam à patribus nostris regulam constitutam*. Eiusdem Concilij canone xxxv. prohibetur ne quis Episcopus sibi successorem eligat; sed electio fiat *secundum regulam ecclesiasticam*; qua significatur canon apostolicus lxxvi.

Theod. l. i. c. 4.

Euf. lib. 1. de vita Const. c. 9. *Ἀποστολικὸν κανόνα*

Syn. CP. sub Nectario: *κατὰ τὸν ἀποστολικὸν κανόνα*

Conc. Ephes. Ad. *κατὰ τὸν ἀποστολικὸν κανόνα*

L. I. C. de...

Novell. 6. §. 1.

Conc. Nic. II. cap. 10.

Can. 10. d. C.

Syn. Ant. c. 11.

Can. 11. epist.